

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Conwy a Sir Ddinbych

Adroddiad Blynyddol 2019/2020 – Adolygu'r flwyddyn

Croeso i ail Adroddiad Blynyddol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Conwy a Sir Ddinbych.

Nod yr adroddiad yw rhoi trosolwg cryno o beth rydym wedi ei gyflawni yn ail flwyddyn ein cynllun llesiant 5 mlynedd. Mae adroddiad blynyddol yn hanfodol i sicrhau ein bod ni fel bwrdd yn atebol i'r cyhoedd, ac yn gallu hunan-adlewyrchu ar le rydym yn gwneud gwahaniaeth, yn unol â'r 5 ffordd o weithio, ac amlinellu ein cyfeiriad yn y dyfodol.

- **Hir Dymor** – Mae'n ymwneud ag edrych at y dyfodol ac ystyried sut gall ein gweithredoedd rwan effeithio ar bethau eraill.
- **Integreiddio** - Mae'n ymwneud â gweithio mewn modd integredig ac ystyried sut gall ein hamcanion lles effeithio ar ein partneriaid.
- **Cydweithio** – Mae'n ymwneud â gweithio gydag eraill, megis pobl, cymunedau, y sector gwirfoddol a phreifat a sefydliadau sector cyhoeddus eraill
- **Cyfranogi** – Mae'n ymwneud â chynnwys pobl a sicrhau fod pobl yn cael cyfle i gymryd rhan a chael dweud eu dweud.
- **Atal** – Mae'n ymwneud â stopio problemau rhag digwydd i gychwyn a'u hatal rhag gwaethygu.

[Dysgu rhagor am beth a wnaethom ym mlwyddyn gyntaf ein cynllun.](#)

Beth ydi BGC?

Yn unol â [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#) roedd rhaid i bob sir sefydlu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) er mwyn i bob corff cyhoeddus yn yr ardal gydweithio i wella lles. Mae gwasanaethau Conwy a Sir Ddinbych eisoes yn cydweithio i gefnogi pobl ar draws ein rhanbarth. Felly fe wnaethom achub ar y cyfle hwn i sefydlu un [Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus](#) ar gyfer y rhanbarth ym mis Ebrill 2016.

Mae hyn yn golygu bod cynghorau lleol, yr Heddlu, y Gwasanaeth Tân, y GIG, Cyfoeth Naturiol Cymru, y sector gwirfoddol, Llywodraeth Cymru a'r gwasanaeth prawf yn dod ynghyd i drafod dulliau o wella lles yn yr ardal a sut y gallwn wneud defnydd gwell o'n hadnoddau i fodloni galw rwan ac yn y dyfodol.

Mae llesiant yn golygu bod yn iach a hapus ym mhob agwedd o'ch bywyd. Nid iechyd corfforol a lles da yn unig, ond mae'n golygu cael perthnasau cadarnhaol, cymunedau cryf ac amgylchedd iach. Rydym yn helpu gwasanaethau i gydweithio er mwyn gwella:

- Lles diwylliannol
- Lles economaidd
- Lles amgylcheddol
- Lles cymdeithasol

Yn 2018 fe gyhoeddodd ni [gynllun llesiant](#) ar gyfer y rhanbarth. Mae'n canolbwyntio ar yr heriau sy'n wynebu cymunedau a theimlwn fod modd gwella'r heriau hyn drwy gydweithio. Mae ein cynllun yn canolbwyntio ar dri maes blaenoriaeth:

1. **Pobl** – Cefnogi lles meddyliol da i rai o bob oed
2. **Cymuned** - Rhoi grym i gymunedau
3. **Lle** - Cefnogi Gwytnwch Amgylcheddol

Rydym hefyd wedi ymrwymo i 4 egwyddor ychwanegol sy'n cefnogi'r blaenoriaethau canlynol:

- a. Mynd i'r afael ag anghydraddoldeb a thrin pawb yn gyfartal
- b. Cefnogi a hyrwyddo'r Gymraeg
- c. Cefnogi pobl er mwyn iddynt gael gafael ar lety iach, diogel a phriodol
- d. Osgoi dyblygu gwaith

Lle rydym ni ar hyn o bryd – y Blaenoriaethau

1. Pobl – Cefnogi Lles Meddyliol Da

Yr hyn roeddem eisiau ei gyflawni yn ein blwyddyn gyntaf

- Dealltwriaeth gyffredin o'r materion, cyfleoedd a blaenoriaethau o ran lles meddyliol.
- Edrych ar ffyrdd o archwilio cyfleoedd ar gyfer y Cynllun Lles a'r strategaeth genedlaethol "Law yn Llaw at Iechyd Meddwl" er mwyn datblygu amcanion gyda'n gilydd i gyflwyno'r flaenoriaeth.
- Cydnabod bod y cynllun cyflawni yn ymwneud â mwy na mater clinigol neu ymateb clinigol a bod lles a gwytnwch yn ymwneud â chymunedau, ffyrdd o weithio ac asedau cymunedau.
- Cydnabod bod yna lawer o bethau da eisoes yn digwydd y gallwn ddysgu ohonynt a bod cydweithio rhwng Timau Gweithredu Lleol a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn cydweithio yn cynnig y potensial i gyflwyno rhywbeth pwerus iawn.

Yr effaith a garem

- Mwy o bobl yn profi lles meddyliol da a llai o bobl yn dioddef o bryder ac iselder.
- Llai o hunan-niweidio a chyfraddau is o hunanladdiad.
- Llai o stigma o ran lles meddyliol.

Yr hyn y dywedom y byddem yn eu gwneud fel gweithredoedd a'r hyn rydym wedi'i wneud hyd yn hyn

1. Sefydlu a datblygu is-grŵp BGC i arwain y maes blaenoriaeth yma.

Trosglwyddo arweinydd y Flaenoriaeth Lles Meddyliol i Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ym mis Mawrth 2019. Gwnaed gwaith yn ystod y cyfnod hwn i: Sicrhau dealltwriaeth o les meddyliol a'i ddiffinio.

- Nodi dangosyddion/mesuryddion lles meddyliol.
- Sefydlu llinell sylfaen Lles Meddyliol a lle rydym nawr.
- Cyfarfod gyda budd-ddeiliaid allweddol i nodi bylchau presennol ar gyfer meysydd i'w ecsbloetio yn narpariaeth a chefnogaeth bresennol MWB.
- Datblygiad dewisiadau prosiect ar gyfer cyflawni blaenoriaeth MWB.

- Cafodd y canfyddiadau eu cyflwyno a'u rhannu fel papur i aelodau'r Bwrdd ar 16 Ionawr, 2020.

2. Cynnal gweithdy gydag ymarferwyr, defnyddwyr gwasanaeth a darparwyr i edrych ar faterion lleol o ran lles meddyliol ac adnabod amcanion posibl.

Mae pedwar maes blaenoriaeth ar gyfer darparu'r Flaenoriaeth Lles Meddyliol wedi cael eu nodi:

- Y gymuned ffermio / lles meddyliol pobl sy'n byw yn y wlad
- Llyfrgelloedd ar gyfer lles meddyliol
- Adnewyddu'r 5 ffordd i les meddyliol
- Tîm Gweithredu Lleol / ICAN – Hyfforddiant Ymwybyddiaeth o Iechyd Meddwl a Hunanladdiad

Disgwylwyd bod cytundeb ar feysydd darpariaeth yng nghyfarfod mis Mawrth 2020, fodd bynnag cafodd ei ohirio oherwydd Covid-19. O ganlyniad rydym yn aros am gytundeb ar feysydd darpariaeth. Unwaith y bydd cytundeb, bydd gwaith yn dechrau symud ymlaen a chael ei addasu i'r sefyllfa bresennol a chefnogi adferiad Covid-19.

3. Gweithredu'r casgliadau ac argymhellion o'r gweithdy a llunio cynllun gweithredu er mwyn darparu camau nesaf ar gyfer y flaenoriaeth -

Mae'r cynllun yn ei gam ffurfio, ac mae'n bwysig sicrhau bod dull amlasiantaeth yn cael ei weithredu, cael adnoddau priodol, a bod prosiectau a nodwyd yn cael adnoddau digonol er mwyn gallu cyflawni beth a nodir yn y Cynllun.

Sut hwyl gawsom ni?

Mae symud y flaenoriaeth hon yn ei blaen wedi bod yn broses araf. Yn y camau cychwynnol bu oedi oherwydd diffyg diffiniad, amcan diffiniol a natur trawsbynciol macro lles meddyliol. Creodd hyn ddiffyg ynni a heriau, yn enwedig pan nad oedd arweinydd cychwynnol y pwnc yn gyfarwydd â'r maes pwnc hwn. Bu mwy o oedi oherwydd trosglwyddiad yr arweinydd pwnc. Rhoddodd gwaith mwy diweddar y maes blaenoriaeth mewn safle gwell; diffinio lles meddyliol, pennu mesuriadau llinell sylfaen, sefydlu meysydd o arfer da, a nodi ystod o brosiectau a fydd yn effeithio ar les meddyliol. Bydd detholiad o brosiectau a ffurfio timau prosiect amlasiantaethol yn ein galluogi i symud y flaenoriaeth yn ei blaen yn gynt.

b. Cymunedau - Rhoi grym i gymunedau

Yr hyn roeddem eisiau ei gyflawni yn ein blwyddyn gyntaf

- Deall pa waith sydd eisoes yn digwydd, a ble y gallai'r BGC ychwanegu'r gwerth mwyaf o ran rhoi grym i'n cymunedau.
- Ymgynghori gyda gweithwyr proffesiynol ar feysydd o angen a cheisio datblygu camau nesaf y BGC tuag at fodloni'r anghenion hynny.
- Deall beth fyddai'n cael ei ystyried yn llwyddiant, a phwy ddylai gymryd rhan wrth ddylunio a chyflwyno.

Yr effaith a garem

- Grwpiau cymunedol sy'n ffynnu ac asedau sy'n bodloni anghenion lleol.

- Gwasanaethau sy'n gweithio'n well gyda'u gilydd.
- Gwasanaethau sydd yn darparu gwell gwerth am arian.
- Pobl yn cymryd rhan ac yn dweud eu dweud o ran gwella gwasanaethau.

Yr hyn y dywedom y byddem yn eu gwneud fel gweithredoedd a'r hyn rydym wedi'i wneud hyd yn hyn

1. Datblygu'r Camau Nesaf i roi Grym i Gymunedau -

Cynhaliwyd gweithdy ar 27 Mehefin 2018, gyda dros 40 o weithwyr proffesiynol a chynrychiolaeth dda ar draws sefydliadau partner. Yn unol â'n hegwyddor o adeiladu ar addunedau presennol o gynlluniau lles sefydliadau, cafodd y cynrychiolwyr wybodaeth am addunedau presennol a gofynnwyd iddynt ystyried ardaloedd o angen lle byddai cydweithio yn ychwanegu gwerth, gan ganolbwyntio ar y themâu canlynol:

- Tai
- Cyfleoedd cyflogaeth
- Cynyddu Gallu
- Darparu Cefnogaeth Iechyd a Lles
- Isadeiledd

Fe wnaethom ystyried canlyniadau'r gweithdy yn ein cyfarfod ym mis Medi, a chytuno ar dri maes o waith ar gyfer y flaenoriaeth roeddem ni'n teimlo ein bod yn gallu ychwanegu gwerth trwy ymyrraeth gynnar, gan ganolbwyntio ar ddimensiwn lleol, a chynnwys set wahanol o bartneriaid. Mae'r rhain wedi'u manylu isod.

2. Bydd rhagnodi cymdeithasol yn cefnogi anghenion lles unigolion a'n cymunedau, ac o ganlyniad bydd yn arwain at lai o ragnodiadau meddygol a bydd angen llai o wariant anfeddygol ar wasanaethau oherwydd cyflyrau sy'n ymwneud â ffordd o fyw. Bydd pobl hefyd yn cael eu galluogi i aros yn eu cartrefi eu hunain am gyfnodau hirach -

Yn dilyn sefydlu tîm amlasiantaethol sy'n cynnwys cydweithwyr o BIPBC, Iechyd y Cyhoedd, Cyfoeth Naturiol Cymru ac Awdurdodau Lleol Conwy a Sir Ddinbych, nodwyd cyfleoedd i gysylltu ymarferwyr presgripsiynu cymdeithasol i lwybrau rheoli pwysau presennol a newydd yn well.

Roedd staff BCU yn penodi staff i arwain ar eu prosiect rheoli pwysau newydd ym mis Mawrth 2020, pan roedd y tîm amlasiantaeth am gyfarfod eto. Oherwydd cychwyn cyfnod clo'r coronafeirws, cafodd ei ohirio.

Serch hynny, gwnaed cysylltiadau allweddol a datblygwyd Fframwaith Rheoli Perfformiad i fonitro llwyddiant y gwaith. Cytunwyd ar feysydd gwaith/rhaglen ar gyfer y timau hefyd, yn bennaf:

- Sicrhau cysylltiadau effeithiol rhwng awdurdodau iechyd ac awdurdodau lleol fel bod preswylwyr sydd ar lwybrau rheoli pwysau clinigol yn cael cynnig cefnogaeth gan lyw-wyr cymunedol;
- Nodi rhwystrau rhag cymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol, ac ystyried sut i fynd i'r afael â nhw;

- Nodi bylchau mewn darpariaeth gymunedol sy'n hyrwyddo iechyd gwell, ac ystyried sut i fynd i'r afael â'r bylchau hynny.

3. Cefnogi tenantiaid a'r rhai sydd mewn perygl o ddiartrefedd yn well. Nid yn unig y bydd hyn yn arwain at lai o ddiartrefedd a thenantiaethau mwy sefydlog, ond bydd yn lliniaru risgiau iechyd cysylltiedig ac yn cefnogi sector rhentu o ansawdd gwell -
O ganlyniad i gapasiti, nid yw'r gwaith wedi dechrau eto.

4. Cynllun Gweithwyr Cefnogi Dementia er mwyn cefnogi dioddefwyr dementia a'u gofalwyr yn well. Bydd partneriaid BGC yn gweithio tuag at fod yn sefydliadau sydd yn addas i bobl â dementia sydd yn helpu pobl i fyw'n annibynnol yn hirach -
Mae Rhaglen Ymwybyddiaeth O Ddementia Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych a Arweinir Gan y Gymuned wedi'i sefydlu a'i alluogi gan Gronfa Gofal Integredig Llywodraeth Cymru. Dros y 12 mis diwethaf, gallwn adrodd y gweithgarwch canlynol:

- Cynhaliwyd 3 cyfarfod rhwydwaith gyda dros 105 o bobl, gan gynnwys partneriaid statudol, busnesau lleol, sefydliadau'r trydydd sector, grwpiau cymunedol lleol ac unigolion.
- Mae 6 Brecwast Busnes wedi cael eu cynnal, a daeth 54 o bobl, gan ymgysylltu gyda busnesau lleol yn Rhuthun, y Rhyl, Llanelwy, Corwen a Llangollen i godi ymwybyddiaeth o Ddementia.
- Mae trefi wedi dechrau gweithio tuag at Statws Cyfeillgar i Ddementia – gan ddilyn ymlaen o waith 3 ardal ym Mhrestatyn, Dinbych a Rhuddlan, a sefydlwyd 5 Grŵp Gweithredol Ymwybyddiaeth o Ddementia pellach yn Llanelwy, Rhuthun, y Rhyl, Llangollen a Chorwen. Maent yn cael eu cefnogi gan Gyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych a'u gweithredu gan wirfoddolwyr.
- Mae 6 aelod o staff Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych (Pencampwyr Dementia) wedi darparu sesiynau Ymwybyddiaeth o Gyfeillion Dementia i 332 o bobl.
- Darparwyd ychydig o dan £20,000 gan Raglen Ymwybyddiaeth o Ddementia a Arweinir gan y Gymuned i 16 sefydliad a 2 unigolyn i gefnogi codi ymwybyddiaeth o Ddementia a darparu gweithgareddau i bobl sy'n byw â Dementia, yn ogystal â'i gofalwyr yng nghymunedau lleol Sir Ddinbych.
Cafodd hyn ei gefnogi gan ein ffrydiau cyllid eraill, gan gynnwys Deddf yr Eglwys yng Nghymru Sir Ddinbych, sydd â Dementia fel un o'u meini prawf blaenoriaeth ac sydd wedi galluogi arian cyfatebol i'w ddefnyddio ar gyfer prosiectau Dementia.
- Cynhaliwyd cwrs hyfforddiant ar y cyd gyda 'Step Inside Dementia' Cymdeithas Alzheimer's, gydag 15 o bobl.
Roedd 4 arall wedi'u cynllunio, ond roedd yn rhaid eu canslo oherwydd pandemig COVID19.
- Mae rhaglen ymwybyddiaeth o Ddementia Sir Ddinbych wedi cael ei hyrwyddo'n gyson ar y cyfryngau cymdeithasol a drwy sianeli cyfryngau Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych, gan gynnwys Rhwydwaith #GwiroddolwyrSirDdinbych a'r Rhwydwaith Lles.
- Dros y 12 mis diwethaf rydym wedi cyhoeddi dros 80 neges ar Facebook gan gyrraedd bron i 25,000 o bobl.
Mae hyn wedi arwain at tua 1,500 o ryngweithio (hoffi, sylwadau, rhannu'r neges).
- Rydym wedi trydar 161 o weithiau ar bynciau yn ymwneud â dementia.

Roedd 25 tweet yn rhannu gwybodaeth am ein haelodau/partneriaid. Mae ein tweets wedi cyrraedd 90,000 o bobl gan arwain at 2,500 o ryngweithiadau (hoffi, ymateb, aildrydar).

- Cyhoeddom 5 datganiad i'r wasg yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Gan gynnwys lansiad y Rhwydwaith Ymwybyddiaeth o Ddementia, 2 rhaglen grant, ac un derbynnydd grant llwyddiannus. Mae Cyngor Sir Ddinbych wedi cyhoeddi datganiad i'r wasg hefyd, yn ymwneud â'u llwyddiant wrth ddod yn Gymuned Cyfeillgar i Ddementia.

Mae rhaglen darpariaeth Ymwybyddiaeth o Ddementia Sir Ddinbych yn cael ei ail-bwrpasu i ystyried y sefyllfa COVID19. Mae hyn yn cynnwys:

- Cynnal ein digwyddiadau rhwydweithio ar-lein; bydd cyfarfod nesaf Rhwydwaith Ymwybyddiaeth o Ddementia Sir Ddinbych ym mis Mehefin 2020 yn cael ei gynnal dros Zoom ac rydym yn gweithio i gefnogi gweithgareddau sy'n cael eu cynnal ar-lein / dros y ffôn drwy'r Gwasanaeth Cefnogaeth Gymunedol.
- Yn ychwanegol at hynny, mae Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych nawr yn hyrwyddo ei gwrs E-ddysgu Dementia y gall cymunedau lleol gael mynediad ato yn eu cartrefi eu hunain, ac mae'n gweithio'n agos gyda Chyngor Sir Ddinbych ar raglen Hyfforddiant Dementia i'w cynnal yn 2020-21 (ymchwilio i sut y gellir darparu hyn yn yr hinsawdd sydd ohoni).

Mae Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych wedi arwain ar y gwaith hwn o dan y flaenoriaeth ymrymuso'r gymuned, wrth weithio'n agos gyda phartneriaid statudol, gan gynnwys BIPBC a CSDd, sydd wedi cael achrediad cymunedau cyfeillgar i ddementia yn yr un cyfnod. Mae Cyngor Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Ddinbych wedi gweithio'n agos gyda phrosiect Gweithwyr Cefnogi Dementia a noddir gan Gronfa Gofal Integredig CSDd i sicrhau cysylltiadau cadarn rhwng gweithgarwch gwirfoddol a chymunedau, yn ogystal â gwasanaeth Cefnogaeth Gymunedol CSDd.

Sut hwyl gawsom ni?

Rydym wedi defnyddio pecyn hunanasesiad Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol fel hwb i hunanasesu. Ar ddiwedd blwyddyn gyntaf ein blaenoriaethau rydym yn teimlo ein bod yn y categori 'Balch o'n Huchelgais' gan ei fod yn faes cymhleth o waith lle rydym wedi darganfod bod cryn waith eisoes yn digwydd. Yr her sy'n parhau i'r BGC ydi deall lle y gall ychwanegu'r gwerth mwyaf i'r agenda prysur, ond pwysig, nid yn unig yn lleol, ond yn rhanbarthol. Hefyd, mae'r heriau gyda chapasiti yn golygu bod cynnydd yn arafach na'r hyn yr hoffem ei weld. Wedi dweud hynny, ar gyfer y flwyddyn gyntaf, mae'r BGC wedi gwneud rhywfaint o gynnydd. Rydym hefyd angen datblygu mesurau i sicrhau ein bod yn cofnodi'r gwahaniaeth y mae ein gweithredoedd yn ei gael.

c. Lle - Cefnogi Gwytnwch Amgylcheddol

Yr hyn roeddem eisiau ei gyflawni yn ein blwyddyn gyntaf

- Cefnogi pobl a chymunedau i sylweddoli pa mor bwysig ydi'r amgylchedd naturiol a deall pa wahaniaethau cadarnhaol y gallant ei wneud i leihau eu heffaith arno.

- Dechrau mynd i'r afael â materion amgylcheddol megis newid hinsawdd trwy hyrwyddo ffyrdd y gall pawb ohonom leihau ein ôl-troed megis ailgylchu, gwella cyfraddau arbed ynni, lleihau allyriadau carbon a thrwy fod yn fwy 'gwyrdd'.
- Deall beth mae pob un o'n sefydliadau partner yn ei wneud o ran mynd i'r afael â'u ôl troed ecolegol. Ystyried pa fframweithiau rydym ni'n gweithio tuag atynt a sut y gallwn ddwyn y cyfan ynghyd. Fel rhan o hyn rydym eisiau i'n hadeiladau a chyfleusterau ddefnyddio ynni'n effeithlon.
- Canolbwyntio ar gaffael cynaliadwy (yn benodol elwa o mantais gymunedol a sicrhau nad ydym yn cael effaith andwyol ar yr amgylchedd pan fyddwn ni'n prynu nwyddau a gwasanaethau).

Yr effaith a garem

- Mae ein cymunedau a sefydliadau partner yn gwneud eu rhan ac yn cymryd camau i leihau eu ôl-troed a sicrhau bod yr amgylchedd lleol yn cael ei reoli'n iawn a helpu bywyd gwyllt a natur i ffynnu ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.
- Sicrhau bod yr amgylchedd naturiol yn darparu gofod i'n preswylwyr, ymwelwyr a gweithwyr i wneud y mwyaf ohono ac sydd o fantais i'w iechyd a lles.
- Gwella'r cysondeb rhwng sefydliadau partner BGC, trwy weithio tuag at yr un polisïau, safonau a thargedau amgylcheddol.

Yr hyn y dywedom y byddem yn eu gwneud fel gweithredoedd a'r hyn rydym wedi'i wneud hyd yn hyn

1. Gweithio gyda'n partneriaid BGC i ddatblygu fframwaith ar gyfer ein gwaith amgylcheddol, i sicrhau ein bod i gyd yn gweithio tuag at yr un golau -

Cymeradwywyd Polisi Amgylcheddol Cyffredin gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Mae'r gweithgor Amgylcheddol wedi cael y dasg o drafod ymarferoldeb cydlynu gwaith. Mae canllaw Ynni Llywodraeth Cymru ar gasglu data yn cael ei adolygu gan Reolwyr Ynni ac mae'r Cwmni Ymgynghoriaeth Aether yn arwain hyn. Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ceisio hyn ym mis Mawrth ac Ebrill 2020. Mae ymrwymiad cadarn i gydweithio, fodd bynnag, i osgoi dyblygiad mae'r gwaith ar ymrwymiad 1 (Carbon ac Ynni) wedi cael ei ohirio nes y cyhoeddir Ganllaw Llywodraeth Cymru yng ngwanwyn 2020 fel bod y data yn adlewyrchu'r canllaw. Rydym yn parhau i aros am eglurhad gan Lywodraeth Cymru ar sut i fesur cwmpas a beth y gellir ei wrthbwyso (secwestriad). Bydd y grŵp yn canolbwyntio ar ymrwymiad 2 sy'n cynnwys camau gweithredu bioamrywiaeth, i weld beth y gellir ei gasglu ar gyfer trafodaeth yn y cyfarfod nesaf, ym mis Ebrill 2020.

Bydd y grŵp yn edrych ar brosiectau cydweithio y gellir eu datblygu i ddefnyddio dyraniad nawdd bach. Mae rhan o'r nawdd grant cynhaliaeth BGC Gogledd Cymru wedi cael ei ddefnyddio i benodi Dyfodol Cynaliadwy Netherwood i gynghori ar Dull o Weithio Newid Hinsawdd Rhanbarthol Gogledd Cymru. Bydd y gwaith hwn yn adrodd ym mis Mawrth 2020 ac yn cynnwys adolygiad o'r dulliau presennol i liniaru newid hinsawdd, grwpiau a gweithgareddau ar draws ardaloedd BGC Gogledd Cymru. Mae Dyfodol Cynaliadwy Netherwood yn gweithio'n agos gyda'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yn ystod y cyfnod hwn.

2. Gweithio gyda chymunedau i ddatblygu addunedau amgylcheddol a newidiadau gwyrdd y gallem eu gwneud i leihau ein heffaith ar yr amgylchedd -

Lansiwyd yr Addewidion Gwyrdd Cymunedol ym mis Ionawr 2020. Mae 5 addewid cymunedol wedi ei dderbyn hyd yma. Datblygwyd cyfres o ohebiaeth ar gyfer y flwyddyn i gadw'r addewidion yn llygad y cyhoedd.

3. Edrych ar faterion amgylcheddol sydd yn effeithio ar y rhanbarth na allwn eu trwsio ein hunain, megis amddiffynfeydd môr a lleihau faint o becynnu sydd yn ein siopa -

Gohiriwyd diweddariad pellach i'r amddiffynfa fôr yn hen golwyn oherwydd i gyfarfod BGC gael ei ganslo, a bydd yn cael ei gyflwyno mewn cyfarfod BGC yn y dyfodol. Nid oes meysydd pellach wedi'u nodi ar gyfer rhoi pwysau arnynt hyd yma. Fodd bynnag, mae Awdurdodau Lleol ar draws Gogledd Cymru wedi datgan Argyfwng Amgylcheddol. Mae cynlluniau gweithredu ar sut i leihau ôl troed carbon yn sylweddol yn cael eu datblygu a bydd arferion da yn cael eu rhannu.

4. Edrych ar ein prosesau caffael ac adnabod sut y gallwn fanteisio ar fanteision cymunedol o ddatblygiadau adeiladu (e.e. trwy gytundebau Adran 106) – sef trefniadau cyfreithiol rhwng awdurdodau lleol a datblygwyr ar adegau pan fod angen mesurau i leihau effaith datblygiadau ar y gymuned –

Rydym wedi ymateb i archwiliad Comisiynydd Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ar gaffael a thystiolaethu buddion caffael – gan gynnwys buddion amgylcheddol. Mae cynnig amlinellol ar gyfer bwrdd partneriaeth rhanbarthol yn cynnwys ffrwd waith i ganolbwyntio ar gaffael. Dyma faes lle gellir cyflawni gostyngiad carbon sylweddol.

5. Gweithio gyda'n timau cynlluniau i sicrhau yr edrychir ar faterion amgylcheddol tra'n cynllunio datblygiadau newydd.

Nid oes unrhyw ddatblygiadau newydd wedi eu gwneud ar y cam gweithredu hwn yn ystod y cyfnod. Bydd hyn yn cael ei ddatblygu drwy is-grwpiau partneriaeth rhanbarthol.

Sut hwyl gawsom ni?

Mae lansiad ein haddewidion gwyrdd wedi derbyn ymateb cadarnhaol. Er ein bod yn y dyddiau cynnar o hyd, mae'r ymateb i'r addewidion hyd yma yn dangos bod llawer o waith cadarnhaol yn parhau yn ein cymunedau. Wrth i ni ddatblygu cronfa ddata o addewidion, byddwn yn gallu rhannu'r arferion da hyn, ac yn gobeithio y gallwn annog cymunedau eraill i wneud yr un peth a chreu sgil-ffaith ar gyfer newid ehangach.

Er nad yw wedi cael ei weithredu eto, mae symudiadau cadarnhaol tuag at ffordd ranbarthol o weithio ar gyfer newid amgylcheddol sector cyhoeddus, ond mae'n bwysig ein bod yn gwneud hyn yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru i osgoi dyblygiad, felly bu penderfyniad i oedi nes y bydd canllawiau yn cael eu rhannu a'r adroddiad ymgynghoriaeth ar gyfleoedd rhanbarthol yn cael ei gyhoeddi. Er nad yw'r pryderon ynghylch yr amddiffynfeydd môr wedi'u trafod, bu cynnydd o ran cael nawdd ar gyfer mesurau dros dro.

Ein barn ar ôl Blwyddyn 2

Mae'r adroddiad blynyddol hwn yn hunan-adlewyrchiad o'r cynnydd rydym wedi ei wneud, ac yn ein hatgoffa i fod yn fwy agored a thryloyw drwy nodi beth rydym wedi ei gyflawni, a ydym wedi gwneud pethau'n dda, ac ar beth fyddwn yn canolbwyntio arno i wella yn y dyfodol. Mae'r BGC yn

bartneriaeth strategol sy'n gorwedd o fewn sawlartneriaeth rhanbarthol ac is-ranbarthol arall yng Ngogledd Cymru.

Mae chwarter olaf y flwyddyn ariannol wedi cael ei dylanwadu gan bandemig byd-eang y coronafeirws. Mae cyfnod clo Covid-19 wedi rhoi stop ar sawlprosiect y BGC oherwydd gofynion brys i ddatblygu gwasanaethau, systemau a phrosesau newydd oherwydd cyfyngiadau'r cyfnod. Mae canolbwyntio ar strategaeth a gweithredu wedi'i thrawsnewid er mwyn cynllunio rhag argyfwng a pharhad busnes. Drwy gydol y cyfnod heriol hwn, mae arweinyddiaeth y BGC wedi parhau i gydweithio er mwyn cefnogi'r gymuned a phwysau gwasanaeth y naill a'r llall, yn ogystal â darparu gwasanaethau hanfodol yn ystod yr argyfwng byd-eang.

Roedd cyfarfod y BGC wedi'i drefnu ar gyfer 15 Mawrth, ond erbyn hynny roedd gwasanaethau yn mynd i'r afael â Covid-19 felly gohiriwyd y cyfarfod. Wrth i'r cyfnod clo lacio, bydd partneriaid yn parhau i gyfrannu at reoli'r feirws, a'r adferiad economaidd-gymdeithasol. Bydd cyfarfod y BGC nesaf yn cael ei gynnal ddiwedd mis Gorffennaf. Efallai bydd trafodaeth yn y cyfarfod hwnnw ynghylch a yw'r blaenoriaethau yn parhau i fod yr un fath, neu a oes amcanion eraill i'w trafod.

Gweithio'n gydweithredol – Meddwl yn Fyd Eang

Rydym wedi bod yn cysylltu â phartneriaethau eraill er mwyn osgoi dyblygu ac i rannu syniadau. Rydym wedi -

- siarad â'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol ar gyfer Gofal Cymdeithasol a Lles.
- cael diweddariadau ar Fargen Dwf Gogledd Cymru.
- trafod y Cynllun Datblygu Lleol ar gyfer Conwy a Sir Ddinbych.
- bod yn monitro Brexit ac edrych ar ffyrdd i gefnogi ein gilydd yn ystod y broses.
- bod yn edrych ar risgiau allweddol yn y maes a thrafod beth allwn ei wneud i helpu ein gilydd. Rydym wedi datblygu cofrestr risg i'n helpu i fonitro ein risgiau lleol.
- wedi ymateb i adroddiad Gwasanaethau Llywodraeth Leol mewn Cymunedau Gwledig Swyddfa Archwilio Cymru, ac wedi cymhwyso'r argymhellion gan ddefnyddio adnodd prawfesur polisïau o safbwynt anghenion cefn gwlad Llywodraeth Cymru. Mae hyn wedi ein helpu i asesu yr effaith y gall ein blaenoriaethau ei gael ar gymunedau gwledig.
- parhau i ddysgu mwy am sefydliadau ein gilydd. Ym mis Gorffennaf, fe ddysgom ni am Gyfoeth Naturiol Cymru ac aethom ar ymweliad safle i ddysgu rhagor am eu prosiect partneriaeth Conwy Uwch, ar y cyd gyda'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol yn Nyffryn Conwy.
- rhannu arferion da gan ein sefydliadau, megis dysgu am beilot cyfieithu Iaith Arwyddion Prydain sydd wedi bod yn digwydd yng Nghyngor Conwy.
- siarad â Gwelliant Cymru a thrafod y gwahanol ffyrdd y gall y gwasanaeth ein helpu o bosib, i gyflawni ein blaenoriaethau wrth symud ymlaen.
- siarad â Gwasanaeth Ynni Cymru am y gefnogaeth gallant ei gynnig a sut gall cynllunio ynni rhanbarthol helpu i gyfrannu at ddatgarboneiddio'r sector cyhoeddus. Rydym nawr yn edrych ar ffyrdd y gallwn gydweithio ar ein blaenoriaeth amgylcheddol.

Cael ein herio

Fel unrhyw bartneriaeth, mae'n bwysig ein bod yn cadw cydbwysedd.

- Rydym wedi bod yn cynnal cyfarfodydd agored, ac mae [cofnodion a phapurau'r BGC](#) yn cael eu cyhoeddi ar wefan BGC Conwy a Sir Ddinbych.
- Rydym yn cyhoeddi [newyddlenni](#) ar ôl pob cyfarfod fel y gall pobl ddarllen beth rydym yn ei wneud mewn tameidiau rhwydd i'w darllen.
- cael trafodaethau rheolaidd am yr heriau arweinyddiaeth sefydliadol a sut gallwn helpu ein gilydd.
- ymateb i adolygiadau Swyddfa Archwilio Cymru o'r BGC a llunio cynllun gweithredu i ymateb i'r argymhellion cenedlaethol.

O fis Mai 2019 ymlaen, mae'r BDC wedi bod yn atebol i'r Cyd-bwyllgor Craffu newydd rhwng Conwy a Sir Ddinbych. Eto, mae'r cyfarfodydd hyn ar agor i'w cyhoedd ac mae croeso i unrhyw un fynd iddynt. Gellir canfod manylion o'r cyfarfodydd ar wefannau Cyngor Sir [Conwy](#) neu Sir [Ddinbych](#).

Cymryd rhan (cynnwys pobl)

Fe hoffem i chi gadw mewn cysylltiad a bod yn rhan o'n gwaith. Gallwch:

- Ddod i un o'n cyfarfodydd – mae'r holl [ddyddiadau ac agendâu](#) wedi'u cyhoeddi
- Darllenwch [ein newyddlenni](#)
- Dilynwch ni ar [Facebook](#) a [Twitter](#).
- Cymerwch ran a [rhannwch eich barn trwy wefan BGC](#)
- Ysgrifennwch atom, D/O Ar ran y Tîm Cynllunio Strategol, Cyngor Sir Ddinbych, Blwch Post 62, Rhuthun, LL15 9AZ
- e-bostiwch ni, sgwrsysir@conwy.gov.uk
- Ffoniwch ni, 01824 706516 (Gall cwsmeriaid Gwasanaeth BT Relay sydd â nam ar y clyw neu ar y lleferydd gysylltu ag unrhyw wasanaeth y Cyngor trwy ddeialu **18001** cyn y rhif y maent ei angen)
- Gall defnyddwyr Iaith Arwyddion Prydain gysylltu â Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy drwy ddefnyddio dehonglydd iaith Arwyddion, drwy Wasanaeth InterpretersLive!, a ddarperir gan Sign Solutions – ewch i www.conwy.gov.uk/Cysylltwchani/Arwyddio

Rydym yn hapus i ddarparu'r ddogfen hon mewn print bras, sain a braille.

Mae'r ddogfen hon ar gael yn Saesneg hefyd.